

KLASICIZAM

Kraj XVIII i početak XIX veka karakteriše homofoni stil i periodizacija i simetrizacija muzike, tj. **arhitektonski princip**, tako da harmonija postaje bitni konstruktivni element muzičkog oblika, što znači da se **kadenca** mora naći na kraju svake formalne celine (rečenice, perioda, odseka kompozicije).

Tonalni plan se podudara sa formalnim planom (novi odsek = novi tonalitet).

U klasici se upotrebljavaju sve vantonalne D i svi zamenici, svi alterovani akordi dijatonskog tipa, kao i svi akordi hromatskog tipa, a koriste se i eliptička razrešenja. Dominantni nonakord postaje samostalna harmonija. Koriste se i hromatski, van akordski, figurativni tonovi. Vrlo su česti disonantni sudari akordskih i van akordskih tonova. Primenjuje se **dvostruki pedal** (najčešće kvinta).

Koriste se **sve vrste** dijatonskih i hromatskih **modulacija**, a češće se koristi i enharmonska modulacija, i to na sve moguće načine. U kompozicijama se koriste modulacije i u udaljene tonalitete. Vrlo često se koriste modulacije po kvintnom krugu na više ili na niže – naročito su omiljene kod Betovena, gde su modulacije po kvintnom krugu na više predstavljale kretanje „**ka svetlosti**“, a modulacije po kvintnom krugu na niže – kretanje „**ka tami**“. Te modulacije su bile praćene izvesnim **tonalnim odmorištima** (kraći boravak u novonastalom tonalitetu). Betoven je pravio i modulacije po malim ili velikim tercama na više ili na niže, što je karakteristično za romantičare (modulacija u medijantne tonalitete), ili je, pak, modulirao po sekundama na više ili na niže.

Kod Betovena, počev od srednjeg stvaralačkog perioda, **II tema** u sonatnom obliku više nije isključivo u D ili paralelnom tonalitetu, već može biti i u medijantnom, tj. terčno srodnom tonalitetu, što je takođe karakteristika romantičara. Do Betovena, svaka kompozicija morala je počinjati T ili D osnovnog tonaliteta, dok se kod Betovena na početku može javiti i V → II, II₅⁶ ili $\text{D}\text{D}7$. Na početku IX simfonije nalazi se prazna čista kvinta u trajanju od 16 taktova, što je jedan od najranijih primera **kolorističke primene harmonije**. Betoven je vrlo često koristio **varijantni VI stupanj** (kad u duru posle V stupnja dođe VI iz istoimenog mola ili obrnuto). Često je koristio i **modulaciju pomoću unisa**, tj. modulaciju na jednom istom tonu. Mnoge pojave kod Betovena već pripadaju romantičarskoj harmoniji: česta ekspresivna uloga harmonije (**da izrazi subjektivna osećanja**), modulacija po tercama, pozajmljivanje akorada iz istoimenog tonaliteta suprotnog tonskog roda, upotreba vantonalnih subdominanti.